

Museumsbygger og sannhetsvitne

Livet er mer...

Tips oss om utenomfaglige aktiviteter på telefaks 23 10 9040 eller e-post: tidsskriftet@legeforeningen.no

– For alle europeiske jøder er krigsårene et svart kapittel. I Trondheim ble den jødiske befolkningen halvert. Hele familier ble deportert og utradert. Dette må vi ikke glemme, fordi det gir viktig lærdom til å møte utfordringene i dagens flerkulturelle samfunn. For meg er det en moralsk plikt å fortelle historien om jødene som forsvant, sier Henriette Kahn.

Konverterte

Den allmennpraktiserende legen i Trondheim er museumsleder på fritiden. Sammen med en håndfull andre ildsjeler har hun det siste året jobbet iherdig for å ferdigstille det jødiske museet til gjenåpningen i oktober. Museet, som deler adresse med den jødiske synagogen i Arkitekt Christies gate, ble første gang innviet under byens 1000-årsjubileum i 1997. Siden har det vært gjennom en omfattende ombygging, finansiert med midler fra et offentlig restitusjonsfond.

Kahn er medlem av Det Mosaiske Trossamfunn, som eier og driver museet. Hun vokste opp i en kristen familie på Bornholm i Danmark, men konverterte i voksen alder etter at hun giftet seg inn i en jødisk familie. Ektemannen er Roger Kahn, som hun møtte under medisinstudiet i Odense. Noen år senere flyttet det unge legeekteparet til Trondheim. Der har de i ca. 20 år drevet allmennpraksis sammen ved Ila legesenter. De har tre barn som er oppdratt i den jødiske tro.

Et møtested

Henriette Kahn viser rundt i den gamle, men nyoppussede bygningen som opprinnelig var en jernbanestasjon. Nå skal det bli et moderne og oppgradert museum som henvender seg først og fremst til skoleelever og studenter. Et av tilbudene er et multimediesenter der besøkende har tilgang til interaktive dataprogrammer som gjør bruk av lyd- og bildeeffekter for å formidle levende beskrivelser og portretter av mennesker og skjebner i det jødiske miljøet. Et nytt bibliotek er også på plass, samt en revidert utstilling av bilder, biografiske tekster, bruks- og kunstartikler og klesdrakter.

130 jøder fra Trondheim ble massakrert i nazistenes konsentrasjonsleirer i Tyskland under den annen verdenskrig. Henriette Kahn vil gi dem historien tilbake.

Henriette Kahn viser vei gjennom en utstillingspassasje i det jødiske museet. Kleshengerne symboliserer jødernes forretningsstradisjoner innen konfeksjonsbransjen i Trondheim. Foto T. Sundar

– Museet skal være noe mer enn et senter for informasjon og dokumentasjon. Vi vil at det skal gjenspeile det flerkulturelle mangfoldet i Norge. Folk skal både lære noe nytt og bli grepet av det de ser og opplever. Vi håper også at det blir et møtested for debatt rundt spørsmål knyttet til rasisme og menneskerettigheter, sier 50-åringen.

I flere år har hun systematisk oppsøkt jødiske familier i Trondheim for å samle inn ting til museet. Underveis har hun innhentet råd og fagkunnskap fra museumsverdenen, og til og med vært på et eget arkiveringskurs for museumsarbeidere.

– Alt blir avfotografert, nummerert og skannet inn på data. Arkivering er en møysommelig prosess som foregår etter standardiserte normer, sier museumslederen, og viser frem en koffert full av arkiveringsutstyr.

Tunge minner

I dag bor ca. 150 personer av jødisk herkomst i Trondheim, de fleste med tilknytning til Det Mosaiske Trossamfunn. De første jødene kom fra Russland og Litauen i 1880-årene, som følge av pogromene i Øst-Europa. Fler-tallet livnærte seg som omreisende handels-

folk innen tekstil- og konfeksjonsbransjen. Familiene var preget av et sterkt samhold og hadde en felles forankring i synagoge-miljøet.

Da tyskerne invaderte byen i 1940, var det 260 medlemmer i den jødiske menigheten. Så begynte prosessen med arrestasjoner av jøder og beslaglegging av deres eiendommer. Selv om mange greide å flykte til Sverige, ble 135 jøder deportert til Tyskland. Bare fem av dem overlevde konsentrasjonsleirene.

Holocaust er således et sentralt tema i museet. En egen utstillingspassasje er viet til historien om Cissi Klein, en jødisk pike som ble deportert da hun var 13 år gammel, og som i dag er selve symbolet på jødernes lidelser under skremselsårene 1940–45.

Henriette Kahn opplyser at de fleste i hennes familie og vennerekrets opplevde å miste sine aller nærmeste under krigen: – De

vonde og brutale minnene er årsaken til at menighetens medlemmer unngår å besøke museet. Menigheten støtter fullt opp om prosjektet, men det praktiske arbeidet må gjøres av folk som kommer inn utenfra. Medlemmene orker det ikke. På dette området har jeg funnet min oppgave, og det har gitt meg en plass i det jødiske miljøet.

I løpet av oktober får det jødiske museet nye nettsider med rundt 200 artikler og 500 bilder. Adressen er: www.jodiskemuseum.no
– Tom Sundar, Tidsskriftet
tom.sundar@legeforeningen.no